

Les millors obres de les lletres gironines (29) La nit del 6 d'octubre a Barcelona

Els episodis del 6 i 7 d'octubre de 1934 generaren una gran polèmica política i periodística que arriba fins avui. Aparegueren una dotzena de llibres i infinitat d'articles. L'esdeveniment s'ho valia. El resultat fou una ferotge repressió que afectà persones, institucions, diaris... La polèmica fou igualment d'alçada.

Un gran reportatge

Josep Maria Figueres
PROFESSOR DE LA UAB

La nit del 6 d'octubre a Barcelona és un reportatge que Modest Sabaté escriu amb el seu amic i company de redacció, el sabadellenc Joan Costa i Deu, i atès l'èxit tindrà continuació gràcies al treball de camp fet. Pel Sant Jordi del 1935, pocs mesos després, publiquen un reportatge que fou un èxit i que fou ampliat el 1936. Apareix així el primer volum, *La nit del 6 d'octubre*, dedicat a Barcelona, i el febrer del 1936 el segon, *La veritat del 6 d'octubre*, dedicat a l'episodi a comarques. Al marge de les interpretacions polítiques, hi ha una molt bona aportació periodística i si bé manté la tesi que pràcticament no hi va haver resistència –fora del CADCI–, ofereix una gran quantitat de detalls i interioritats poc coneguts.

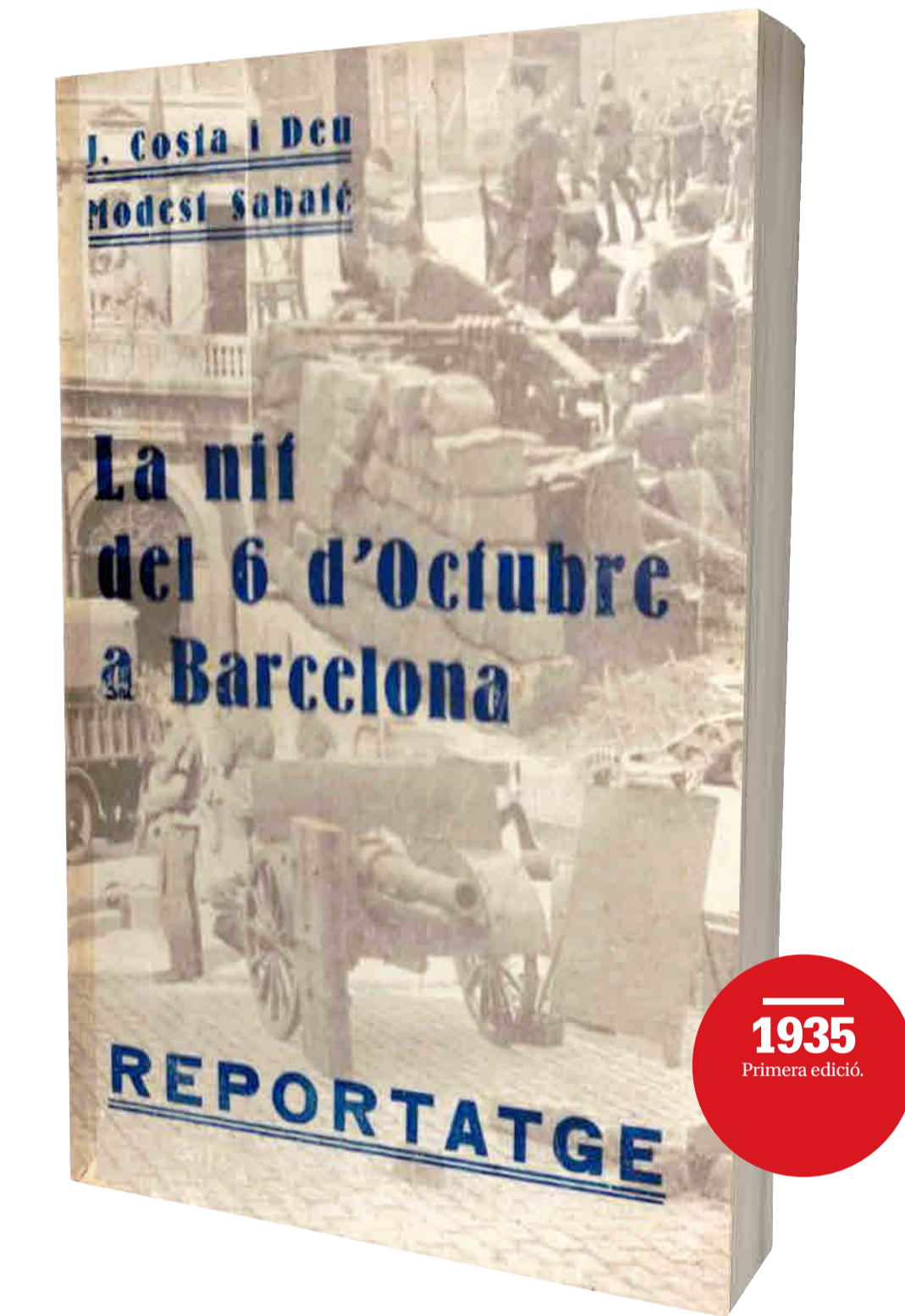
L'obra blasmada per les esquerres, com a *La Rambla*, és escrita per dos periodistes de *L'Instant* o *La Veu de Catalunya*. Seran acusats de sectarisme però ni pretenen justificar comportaments ni volen fer-ne un assaig polític. De fet el segon volum històricament és més interessant que el primer,

que té, no obstant, una gran força narrativa. Pelai Pagès els cita positivament i considera que la seva aportació demostra com el 6 d'octubre tingué a comarques una reivindicació social intensa. *La nit* té un llarg pròleg de caràcter polític del jurista Francesc Maspons i Anglèsell.

La Veu dedicà diverses notes i informacions al llibre i La Casa del Llibre, l'editora, en publicà anuncis. En una entrevista en aquest diari, Sabaté, redactor de *L'Instant*, contempla com ha estat el llibre més venut amb milers d'exemplars per Sant Jordi i ho explica el 12 de febrer del 1936, arran de l'aparició del segon volum, que també té una gran acollida: «En el nostre llibre hem procurat donar una visió de conjunt del que van ser aquelles jornades tràgiques dels sis i set d'octubre. Abans d'aquella data amb motiu dels repetits incidents que ocorrien per les nostres comarques a conseqüència del problema creat pels rabassaires tan en Costa com jo havíem correbut per pobles i viles a fer informació, bona part de la qual, va quedar inèdita pel fet d'esdevenir la revolta del dia 6. Llavors la nostra missió d'informadors ens va dur novament a un romiatge per les comarques. Tot això vol dir que tant en Costa com jo hem viscut del més a prop que es poden viure aquestes coses.»

Albert Balcells ha tingut cura de la reedició de les dues obres en la col·lecció «Memòria del segle XX» de Cossetània i en la introducció conjunta dels dos volums (2006) creu que és dels pocs llibres, dels molts que apareixen de l'episodi, que no tracten de justificar les esquerres, i situa també la bibliografia del tema tot fent-ne la contextualització tant de l'obra com de l'episodi. Conclou davant la intervenció franquista que considera aquests fets com la motivació de la revolta i feu arrancar d'aquesta data les justificacions per classificar la població en afectes, desafectes o indiferents: «En qualsevol cas, el 6 d'octubre del 1934 a Catalunya i a Espanya no va ser la causa de l'aixecament militar del 19 de juliol del 1936, però la revolta d'octubre i la repressió posterior van deixar recels i ressentiments massa forts que contribuïren a malmetre el clima polític que la República necessitava per consolidar-se.»

El dia de Sant Jordi del 1935, a la presència de la Generalitat hi ha militars espanyols, mentrestant Joan Costa i Deu i Modest Sabaté, seran els autors del moment, amb un llibre reportatge sobre l'episodi. Al Centre Popular Catalanista Ferran Agulló «Pol», mort feia poc, Modest Sabaté en farà la lectura pública durant una hora dels fragments més frapants. Les lec-

tures eren molt habituals a l'època, en faran a altres llocs i altres periodistes, com Jaume Miravittles i Àngel Estivill, autors de sengles treballs sobre la mateixa data, igualment llegir fragments en actes públics.

Dels diversos actes promocionals esmentem el sopar, el 22 de maig del 1936,

dels funcionaris de la Generalitat en el qual hi hagué força elogis, fins i tot, J. Barrera, director d'*El Correo Catalán* declama un sonet d'homenatge palesant l'èxit del reportatge del moment. Però apart els valors informatius i literaris políticament s'usà l'obra per la gran càrrega que tenia en el sentit polèmic. A l'editorial del diari de la

Lliga s'escriu: «Els reportatges del 6 d'octubre» i cita el paper de persones com Raimon d'Abadal que al Parlament insta a abandonar el que serà escrit «tràgica atzagaiada, aquell *desatino*, com digué el senyor Azaña».

Modest Sabaté

Periodista i escriptor, i a l'exili empresari d'èxit

Modest Sabaté i Puig (Cassà de la Selva, 1909 – El Voló, 1986) passà infància i joventut a la ciutat on neix i on la família té una fonda i es dedica al suro. Anirà a Barcelona, on estudiarà lletres i comença la seva carrera periodística col·laborant a *La Veu de Catalunya*, *La Publicitat*, *El Matí*... i arribarà a ser, en el diari de Cambó, redactor, col·laborador i, segons el seu amic Carles Sentís en la necrològica que li dedica a *La Vanguardia*, dirigirà les pàgines literàries. Simultàniament conrea teatre, estrenant i editant-ne, essent la més coneguda *Un pas enllà* (1935) de la que el setmanari *Després*, a la seva estrena, en parlarà elogiosament. Publicarà altres obres, però els reportatges *La nit del 6 d'Octubre a Barcelona* (1935) amb Joan Costa i Deu i *La veritat del 6 d'Octubre* (1936) seran els treballs que tindran més èxit. Altres llibres seran la novel·la *Un club per a senyores soles* (1962), l'aplec de narrativa *9 contes catalans* (1960) i l'estudi *Història de la Lliga* (1969), el partit dels seus somnis que intentà de refer el 1945 i 1976.

De pensament conservador avançat, serà també profundament republicà i intensament preocupat per la llengua i la cultura, fidel de Cambó i de la Lliga intentà de fer-ne la refundació a França. Així organitzà una assemblea i editarà diversos números de *La Veu de Catalunya* amb en Felip Solà i Cañizares que representaven el sector més esquerrà del partit.

El 1936 pot escapar-se de Barcelona, gràcies a la Generalitat, a l'exili, fugint dels incontrolats que assassinaven per raons ideològiques i de rapinya personal. Va col·laborar a Ràdio Associació de Catalunya el 1933 amb la lectura de reportatges sobre el costumisme, en deien aleshores, el típisme barcelonès, i arribarà a guanyar el primer premi de reportatges a Catalunya Ràdio. Els anys trenta periodisme i ràdio anaven de bracet, molt lligats, a més fou redactor de *L'Instant* el 1935, íntimament lligat a la ràdio. Publica a les revistes de ràdio, que les emissores de ràdio importants tenien, diversos articles i tot i tenir el seu mensual.

Es refugia a l'arribada a les terres de l'exili amb el suport de Cambó però es dedicarà des del final del conflicte a les seves noves activitats empresarials aconseguint un gran èxit. Sempre, però, ajudarà la llengua i la cultura catalana com amb el premi Vila de Perpinyà que ens plau d'haver guanyat precisament amb la monografia sobre el diari en el que treballà Sabaté. Residirà tot l'exili al Rosselló, on arribà sense recursos i mica en mica bastirà una molt important empresa que serà líder del sector dedicada al xampany, als taps de suro, elaboració de botes amb fàbriques diverses i un gran èxit fins que després de la seva mort i la posterior del seu fill Agustí serà adquirida per grans empreses que continuaran l'activitat. La família donà el seu arxiu a l'ANC.

Un fragment

La capitulació

El text és, en mot d'època, vibrant. Té un ritme endimoniat, esglaiador, hom el llegeix de revolada, aguantant l'alè, sense pausa. En llegir hom copsa el sentit de la tragèdia derivada de la incomprensió política. Costa i Sabaté escriuen un dels millors reportatges que mai s'hagin escrit sobre aspectes de la història contemporània.

«La situació del Govern era crítica i insostenible. La darrera conversa que Companys va sostenir per telèfon amb Artemi Aiguader fou d'un to pujat i violent. El President estava ronc.

- On són aquells milers d'homes que dèieu? On és el vostre ajut? On són els valents?

Començava a clarejar. Eren dos quarts de sis i el foc des de fora va reproduir-se de cop amb més intensitat que mai. Es va canonejar la porta principal del Palau, darrera de la qual hi havia una barricada per tal de sostenir-la. No hi havia res a fer. Pérez Farràs va comunicar a Companys que la tropa feia preparatius per a utilitzar de nou l'artilleria.

El comandant creia possible resistir unes hores més sempre que hi hagués la seguretat de rebre l'auxili d'Estat Català. El President sabia bé prou que aquest auxili no havia d'arribar. Hom va fer saber encara que a l'Aeròdrom del Prat hi havia avions preparats per sortir a bombardejar el Palau en el cas que el Govern no es rendís. El Govern va

veure que no li era possible de continuar la lluita i va prendre l'acord de capitular. Així fou comunicat al general Batet. Per la porta de darrera del Palau, l'entrada i sortida per la qual va ésser tota la nit lliure, va pujar un grup d'Aliança Obrera i va oferir de facilitar al President i als consellers la manera d'escapar-se. Companys no va acceptar la proposició. Lluhí va fer, en conèixer-la, una frase que, més tard, era repetida pel Palau:

- No podem fugir com uns covards!

El xofer del comandant Pérez Farràs, després de conjuminar amb uns mocadors una bandera blanca, sortí al balcó per tal d'his-sar-la, i en aquell moment una descàrrega de la tropa va fer-lo caure greument ferit. Uns minuts més tard, el comandant Fernández Unzué entrava a la Generalitat al davant de les seves tropes i es dirigia a la dependència on es trobava reunit el Consell. Companys, en veure'l entrar, va aixecar-se re-

bent-lo atentament, va dir-li:

- Ens rendim i jo em faig responsable de tot el que ha passat.

Els que eren a aquella sala, quedaren detinguts, i el Govern fou invitat a seguir el comandant: Les altres persones que eren a la casa foren també detingudes es va manar que es fes una relació dels seus noms per tal de facilitar-la a l'auditor. Aleshores les tropes van desarmar els Mossos de l'Esquadra, als quals hom va dir-los que quedaven arrestats. Els soldats començaren a prestar guàrdia al Palau, i el comandant va marxar amb els membres del Govern en direcció a la Comandància Militar. Com ja hem dit més amunt, amb el Govern, que llevat de Dencàs, era complet, hi havia únicament en Comas, magistrat del Tribunal de Cassació; els diputats del grup de *L'Opinió*, Casanelles, Tarradellas i Xirau; el director general de Treball, Joan Tauler, i el regidor de l'Esquerra, Josep Massip.

